

2203401603

РЕЦЕНЗІЯ

2203401603

на дисертаційну роботу Чжоу ІЛЕЙ на тему:
 «Формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів
 музичного мистецтва в університетах КНР та України», представлену на
 здобуття наукового ступеня доктора філософії
 за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

ФІЗИЧНА ОСОБА

Актуальність теми дисертації. Сучасний світ є все більш взаємопов'язаним та транснаціональним. Існуючі засоби комунікації створюють умови і можливості для спілкування людей різних світоглядів, вірувань і рас. У нових соціокультурних умовах актуалізується питання про створення такого освітнього середовища, в якому в найбільш ефективний спосіб могли б вирішуватися проблеми, що мають життєво важливе значення для людської цивілізації в цілому, для національних потреб країн та реалізовуватися інтереси окремої особистості. Традиційна освіта, представлена переважно авторитарним стилем академічної інтеракції, репродуктивним характером пізнання, стає все більш відірваною від реального життя, що посилює потребу в альтернативних моделях освіти, які були б спрямовані на перетворення її на засіб соціальних і особистісних трансформацій з метою побудови неупередженого, справедливого і вільного світу.

Соціокультурні виклики сучасності зумовлюють необхідність ставитися до всіх людей зі справедливістю і повагою, не принижуючи їх гідності, маргіналізуючи або замовчуючи пов'язані з цим проблеми. Імперативом сучасного суспільства стає викорінення всіх форм расової і гендерної дискримінації, ксенофобії, нетерпимості, на що неодноразово наголошували різні міжнародні організації, зокрема, ООН, ЮНЕСКО, ОБСЄ і Рада Європи. Багато міжнародних документів, спираючись на філософію і зміст Загальної декларації прав людини, відображають стандарти життя, необхідні для мультикультурного світу. Таким чином, мультикультуралізм в освіті має бути зорієнтований на визнання самоцінності будь-якого індивіда та його права на самореалізацію. З цих позицій дисертаційна праця Чжоу ІЛЕЙ з дослідження формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України є актуальною і своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти; історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер № 0121U107474 від 22.01.2021 р.). Тема дослідження затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 5 від 24.06.2022 р.). Дисертаційну роботу виконано у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації Чжоу ІЛЕЙ полягає в тому, що вперше: здійснено комплексний аналіз теорії та практики формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України; визначено мультикультурне підґрунтя музичної освіти, яким є міжкультурна комунікація та діалог культур; визначено, що мультикультурна компетентність вчителя музичного мистецтва є інтегративним особистісним утворенням, що поєднує знання, уміння, цінності міжкультурної взаємодії, надає можливість відтворювати свою специфічну ідентичність через прослуховування, розучування та виконання музичних творів різних культур, передбачає готовність до міжкультурної комунікації та діалогу на основі визнання культурного різноманіття та плюралізму полікультурного суспільства. Показано, що мультикультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва має таку структуру: мотиваційно-ціннісний (передбачає високу мотивацію студентів до вивчення та розуміння мистецьких творів різних культур, визнання їх ціннісного наповнення, значення для національної культури та місця у культурі світу); когнітивно-змістовий (глибока стабільна спрямованість особистісних уподобань студентів у руслі оволодіння ними інформацією щодо основних характерних рис різних культур, ознайомлення з художніми та музичними творами, опрацювання наукової літератури щодо взаємодії культур, оцінювання мистецьких явищ, поєднання загальнонародського й національно-регіонального факторів у культурі), емоційно-діяльнісний (емоційне осягнення змісту мистецьких творів; розуміння виражальних засобів різних видів мистецтв, зокрема і музичного; донесення змісту музичних творів до слухачів із різних соціальних, культурних та вікових груп), рефлексивно-особистісний (індивідуальне сприйняття та відношення до художніх та музичних творів різних культур, за допомогою сприяння діалогу культур та самосприйняття власних думок та переживань щодо мистецьких творів) компоненти. Зіставлено зміст, форми та методи формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у КНР та Україні; виявлено загальні й особливі характеристики цих процесів; визначено перспективні напрями творчого використання педагогічно цінних доробок китайських фахівців із проблеми формування мультикультурної компетентності в умовах українських університетів.

Дістали подальшого розвитку педагогічні ідеї щодо змісту, форм та методів формування мультикультурної компетентності вчителів музичного мистецтва в університетах КНР та України.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів. Теоретичне значення полягає в: чіткому розкритті основних понять дослідження: «компетентність», «мультикультуралізм», «мультикультурна освіта», «мультикультурна освіта музичного спрямування», а також «мультикультурна компетентність учителя музичного мистецтва» та її компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-змістовий, емоційно-діяльнісний, рефлексивно-особистісний); аналізі й систематизації теоретичних положень науковців та практичного досвіду щодо формування мультикультурної компетентності в університетах КНР та України; виокремленні позитивного китайського та

українського освітнього досвіду, що може бути адаптований до реалій освітнього процесу у вищих досліджуваних країнах із метою підвищення якості підготовки майбутніх учителів музики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що узагальнені теоретичні ідеї й систематизований досвід формування мультикультурної компетентності студентів в університетах КНР, сформульовані автором теоретичні положення та висновки можуть стати в пригоді для підвищення ефективності означеного процесу в українських закладах вищої освіти. Отримані результати впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Бердянського державного педагогічного університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Матеріали дослідження доцільно використовувати у процесі розробки й апробації освітньо-професійних і освітньо-наукових програм підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, при підготовці наукових статей, написанні навчальних посібників, рекомендацій, підручників.

Вірогідність і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що захищаються. Наукові положення дисертаційної праці обґрунтовані повною мірою та достовірно представлені у висновках. Результати дослідження відповідають меті та поставленим завданням. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тим, що в процесі роботи над дослідженням автором було опрацьовано достатню кількість джерел (333), та ведено у науковий обіг 95 невідомих праць китайських науковців. Результати досліджень представлені автором в 10 публікаціях, що є цілком достатнім. Результати дослідження пройшли широку апробацію на міжнародних та усеукраїнських конференціях. Матеріали та результати дослідження впроваджено в освітній процес трьох закладів вищої освіти України.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Обґрунтованою й логічною є структура дисертації, що представлена вступом, двома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками відповідно до завдань дослідження, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У першому розділі дисертації авторкою ґрунтовно розкрито стан наукової розробленості проблеми мультикультурної музичної освіти за науковими розвідками китайських та українських науковців; проаналізовано позиції щодо мультикультурної освіти за документами міжнародних організацій - ЮНЕСКО, звітів Європейської комісії, резолюцій Європейського парламенту та результати впровадження мультикультурної освіти у таких країнах як: США, Канада, Велика Британія, Німеччина, Франція; визначено основні принципи та функції мультикультурної освіти. Цікавим є аналіз досліджень китайських науковців щодо мультикультурного вектору музичної освіти КНР, що зосереджено у чотирьох напрямках: перший, розкриває концепції та принципи багатокультурної музичної освіти; другий – мультикультуралізм у музичній освіті країн Європи та США; третій – впровадження мультикультуралізму у музичну освіту КНР; четвертий – наслідування китайської народної музичної

культури в музичній освіті КНР. Визначено, що у сучасному глобалізованому світі поняття «міжкультурна комунікація» і «міжкультурний діалог» є засобами реалізації полікультурної освітньої політики, яка розширює та поглиблює межі мультикультуралізму, в тому числі в музичній освіті. Доведено, що китайські та українські науковці з однакових позицій досліджують мультикультурне підґрунтя музичної освіти. Показано, що освітні орієнтири КНР кінця XX ст. були спрямовані на розробку професійних та універсальних компетентностей. У працях вчених Китайської Народної Республіки (Qiquan Zhong, Jiuquan Yang, Tao Xin, Yu Jiang та ін.) термін «компетентність» вживається як синонім «професіоналізму», «педагогічної майстерності», «педагогічної підготовки», «кваліфікації» тощо. Визначено, що порівнюючи професійні компетенції вчителя музики з нормативними документами Міністерства освіти КНР, можна помітити єдність положень щодо підготовки сучасного вчителя музики. Показано, що мультикультурна компетентність вчителя музичного мистецтва є необхідною складовою його професійної компетентності та професійної діяльності у межах мультикультурної музичної освіти, надано визначення мультикультурної компетентності вчителя музичного мистецтва та описано її структуру.

У другому розділі дисертації авторкою проведено порівняльний аналіз практики формування мультикультурної компетентності вчителів музичного мистецтва в університетах КНР та України. Важливими для практичного використання є зіставлення змісту, форм та методів формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України. Визначено особливості формування мультикультурної компетентності вчителів музичного мистецтва, що у КНР відбувається в освітньому процесі, у процесі дослідницької роботи та у результаті формування універсальних компетентностей. В університетах України формування мультикультурної компетентності вчителів музичного мистецтва відбувається у трьох напрямках: навчання, виховання та інформаційно-просвітницька діяльність. Визначено перспективні напрями взаємного творчого використання узагальненого досвіду формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР у педагогічних університетах України.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення та результати дослідження відображено в 10 публікаціях, із них 4 статті опубліковано у провідних фахових виданнях України (з них 3 — одноосібні), 6 публікацій у збірниках матеріалів науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференцій. Публікації Чжоу ІЛЕЙ відбивають основний зміст дисертації і засвідчують ґрунтовний підхід дисертантки до дослідження теоретичних та практичних аспектів проблеми.

Висновок. Дисертаційна робота Чжоу ІЛЕЙ на тему «Формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних

методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Чжоу ІЛЕЙ заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Алла СОКОЛОВА

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: СОКОЛОВА АЛЛА ВІКТОРІВНА 2203401603;
Належність до Юридичної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2203401603;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 248197DDFAB977E504000000EA3CC10088D4F803;
Видавець кваліфікованого сертифіката: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису: 21:29 27.08.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)